

בתי המשפט

א 001660/03

בית משפט השלום חיפה

תאריך: 07/11/2006

בפני: כב' השופט א. אליקים

בעניין: דמארי יזהר
 ע"י ב"כ עו"ד ווגסטף איריס
 התובע

נ ג ד

1. דו גל בע"מ
 2. מנורה חברה לביטוח בע"מ
 3. אורט חצור הגלילית
 4. מדינת ישראל - משרד החינוך
 נ' 1,2,4 ע"י עו"ד ד. ויסגלס ואח'
 נ' 3 ע"י עו"ד מיכל ממלוק-כהן
- הנתבעים

פסק דין

מבוא ותמצית טענות הצדדים

1. השאלה המרכזית הטעונה הכרעה בתיק זה- ביחד עם שאלות נוספות-הינה מהו היקף אחריותו של מורה בבית הספר באשר לבטחון תלמידיו. האם אחריותו תחול גם בעת סכנה הנוצרת במהלך מסיבה פרטית לכאורה שמארגנים תלמידיו.
2. ביום 15.5.02 בשעות הלילה מצא עצמו התובע תלוי בין שמים לארץ כשמוט מתכת מחודד נעוץ לכל רוחב אמתו השמאלית. הפגיעה הקשה ארעה בעת נסיון כושל של התובע לקפוץ מעל שער ברזל כשבראשו מוטות מתכת מחודדים המשמשים להגנה בפני מסיגי גבול.
3. בשטח הלונה גל בחוף גולן בכנרת אשר מוחזק ע"י הנתבעת מס' 1 (הנתבעת מס' 1 דו-גל בע"מ תכונה להלן-"הלונה גל"), התקיימה באותו ערב מסיבת סיום של תלמידי כיתה יב' של בית הספר אורט חצור הגלילית- הנתבע מס' 3 (להלן-"בית הספר"). התובע יליד 1984 היה תלמיד באחת מכיתות יב' והוא הגיע למקום כדי להשתתף במסיבה אלא שהכניסה למסיבה נאסרה על מי שלא שילם דמי השתתפות בסך של 100 ש"ח.

בתי המשפט

א 001660/03

בית משפט השלום חיפה

תאריך: 07/11/2006

בפני: כב' השופט א. אליקים

4. אין מחלוקת כי התובע לא שילם תשלום כלשהו עבור השתתפותו במסיבה, לגרסתו בשל מצבו הכלכלי ואין מחלוקת כי התובע ניסה להכנס לשטח בו נערכה המסיבה ללא תשלום בדרך של דלוג מעל אותו שער ברזל צדדי שהיה נעול באותה עת. בעת הקפיצה מעל השער מעד התובע ונפגע מאחד המוטות המחוודים שהותקנו בקצהו העליון.
5. התובע מבקש לייחס את האחריות לנזקיו למחזיקה במקום ולמבטחתה (הנתבעים מס' 1 ו-2) לבית הספר שארגן לטענתו את המסיבה (הנתבע מס' 3) ולמשרד החינוך (הנתבע מס' 4) שלא נקט האמצעים למניעת אותה תאונה.
6. הנתבעים חלקו על החבות כל אחד מנמוקיו שלו ולחילופין בקש כל אחד מהנתבעים לייחס את החבות לנתבעים האחרים.
7. הלונה גל שם דגש על פטור מאחריות המוחל לפי סעיף 37 לפקודת הנזיקין במקרה של מסיג גבול. בית הספר שם דגש על היות המסיבה מסיבה פרטית שאינה יכולה להטיל עליו חבות כלשהי. משרד החינוך הצביע על העובדה כי המורים אשר על התנהגותם מלין התובע אינם עובדי משרד החינוך וכי לא הוכחה חובת זהירות כלשהי שהופרה על ידו.
8. יצוין כבר עתה כי במהלך המשפט ובסיכומים נטענו טענות רבות לא כולן רלוונטיות וחלקן חשובות מבחינה חינוכית ומוסרית אך אין חובה לדון בהן לצורך ההכרעה בתיק זה.
9. בשאלת גובה הנזק כל צד הגיש לתיק בית המשפט חוות דעת מטעמו, אך לאחר שמיעת הצעת בית המשפט מונה בהסכמה מומחה ע"י בית המשפט, פרופ' גרשון וולפין שהעריך נכותו הרפואית של התובע בשיעור של 10% לצמיתות. חוות דעתו ביחד עם תשובות לשאלות הבהרה הוגשה ע"י הצדדים ללא חקירת המומחה, כאשר הצדדים מסכימים שלא להסתמך על חוות הדעת המומחים מטעמם.

בתי המשפט

א 001660/03

בית משפט השלום חיפה

תאריך: 07/11/2006

בפני: כב' השופט א. אליקים

10. משלא הגיעו הצדדים להסכמה בדבר סיומו של תיק זה מחוץ לכותלי בית המשפט, מטעם התובע העיד התובע והוגשו ללא חקירות תצהירי בני כיתות יב' העדים: שלומי סויסה, קובי כמיסה, בקר נועה, עמיר יוסף, גודז יואב.

11. מטעם הלונה גל העידו הסמנכ"ל מר יורם אדרי, ומנהל פארק המים מר עופר רקאנטי, בנוסף הוגש בהסכמה תצהירו של מר ניצן אזולאי שעבד כחובש במקום.

12. מטעם בית הספר העידו המורים שהועסקו על ידו: מחנכי הכיתות המקבילות לכיתת התובע הגב' איריס חכמון ומר עמר יוסף, מנהלת החטיבה העליונה בבית הספר הגב' רותי אשל. מטעם משרד החינוך העידו מחנך הכיתה בה למד התובע מר נחשון בן דוד והמפקחת הגב' נורית שלף.

13. בטרם הגשת הסיכומים נענתה בקשת ב"כ התובע לאפשר לה להסתמך על חוזרי מנכ"ל משרד החינוך (בש"א 6816/06).

14. לאחר מכן סיכמו הצדדים טיעוניהם בכתב לרבות תגובה לסיכומי הנתבעים שהגיש התובע. במאמר מוסגר אציין כי במהלך ישיבת ההוכחות הגישה ב"כ התובע תשובות לשאלות שמסר העד מר יורם אדרי (ת/8) והיא התחייבה להמציא גם את השאלות, (ר' עמ' 62 שורה אחרונה) עד היום לא הומצאו השאלות ולכן אתעלם ממוצג זה.

התשתית העובדתית

15. התובע היה תלמיד כיתה יב' בבית הספר אורט בחצור, ביום 15.5.02 נערך טקס סיום שנת הלימודים במתנ"ס בחצור ובשעות הערב התקיימה מסיבת סיום בלונה גל אשר בחוף גולן. תנאי השתתפות בטקס הסיום ובמסיבה היה תשלום של 300 ש"ח (סעיף 3 לת/1), 100 ש"ח מתוכם יועדו לשם עלויות המסיבה. התובע לא שילם תשלום כלשהו, למרות זאת הותר לו להשתתף בטקס הסיום בבית הספר.

בתי המשפט

א 001660/03

בית משפט השלום חיפה

תאריך: 07/11/2006

בפני: כב' השופט א. אליקים

16. המועצה המקומית (או בית הספר) ארגנה הסעה של התלמידים אל מקום המסיבה בלונה גל, התובע הגיע למקום ברכב פרטי, (סעיף 11 לת/1).

17. משתתפי המסיבה נכנסו דרך הכניסה הראשית בה המתינו להם אנשי הלונה גל ביחד עם המורה איריס חכמון ומנהלת החטיבה העליונה הגב' רותי אשל ולפי הוראתה של המנהלת נקבע מי ייכנס למסיבה. הקביעה באשר לזכות הכניסה נעשתה לפי רשימת משלמי דמי הכניסה שהיתה בידיהם.

18. המתחם כולו מוקף גדר עם אמצעי מניעה שונים כנגד "פולשים", במרחק מה משם היה שער ברזל המשמש כניסה לעובדים, השער נמוך יחסית לגדר, בקצהו העליון הולחמו מוטות מחודדים (סעיף 17 לת/1).

19. התובע בקש מהמנהלת הגב' אשל להכנס בדרך הכניסה הראשית למרות שלא שילם את דמי השתתפות, באשר לתשובת המנהלת לכל צד גרסה משלו, אך אין מחלוקת כי משסורב התובע, הוא פנה ביחד עם אחרים לחפש דרך כניסה חלופית, נסיונו לקפוץ מעל השער הסתיים בפגיעת המוט המחודד בזרועו השמאלית.

השאלות שבמחלוקת

20. בשאלת האחריות יש לבחון 4 מישורים שונים, שלושת המזיקים לכאורה שנתבעו ואשמו התורם של התובע.

21. אחריותו של הלונה גל, הינה אחריותו של מחזיק במקרקעין הזכאי להגנות פקודת הנזיקין כנגד מסיגי גבול ויש לבחון האם בנסיבות מקרה זה הוא פטור מחבות.

22. אחריותו של בית הספר מותנית בשאלה מקדמית באשר למהותו של ארוע המסיבה, האם מדובר במסיבה פרטית או במסיבה שארגן בית הספר ובכלל זה לבחון האם הנסיבות כולן מטילות על בית הספר חבות בשל התנהגות מוריו שנכחו במקום.

23. אחריותו של משרד החינוך תבחן לאור העובדה כי הוא העסיק את מחנך הכיתה בה למד התובע ובשל תפקידו כמשרד הממונה על החינוך במדינת ישראל.

בתי המשפט

א 001660/03

בית משפט השלום חיפה

תאריך: 07/11/2006

בפני: כב' השופט א. אליקים

24. אשמו התורם של התובע ייבחן לאור גילו- סמוך לגיל 18 ביום הארוע והעובדה כי הוא עבד בלונה גל מספר חודשים לפני הארוע.
25. במידה ותקבע חבות יש לקבוע החלוקה בין המזיקים השונים ויש לבחון נזקיו של התובע על פי אבות הנזק השונים.

דין

26. אקדים ואבהיר כי התובע עשה עליו בעדותו רושם אמין. הגורל התאכזר אל התובע כפי שפורט בסעיף 4 לתצהירו ת/1 (וגם נתמך בעדויות השונות), התובע התייתם מאימו ואילו אביו נפגע קשה בתאונת דרכים, פגיעה שמנעה ממנו לעבוד ולפרנס את משפחתו. התובע חי עם אביו במצוקה כלכלית קשה, שהתבטאה לעיתים גם בחוסר יכולתו לשאת בתשלומים השונים לשם השתתפות בפעילויות שונות שארגן בית הספר, כך למשל העיד התובע כמתואר בעמ' 12:

"ש. האם נכון שהשתתפת בטקס הסיום של בית הספר מבלי לשלם עבור ההשתתפות?

ת. נכון.

ש. האם נכון שבית הספר התיר לך להשתתף בטיול שנתי לאילת מבלי לשלם?

ת. כן.

ש. האם נכון שקיבלת מלגות בעבר, עם השתתפות בטיולים שנתיים?

ת. נכון בגלל המצב הכלכלי".

על רקע האמור לעיל יש לבחון את התנהגות התובע.

אחריות לונה גל-הנתבע מס' 1

27. אין מחלוקת כי הלונה גל, הינו המחזיק במקרקעין בו התקיימה המסיבה וכי הוא המחזיק בשער על מבנהו המיוחד ממנו נפגע התובע.

28. סעיף 37 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] המכונה "אחריות בעל מקרקעין כלפי מסיג גבול". קובע "האחריות לפי סעיפים 35 ו-36 של בעל מקרקעין או של תופסם, בשל מצבם של המקרקעין, תחזוקתם או תיקונם, לא תחול כלפי מי שנכנס למקרקעין כמסיג גבול, אלא אם הוכיח התובע שנכנס בתום לב ובלי כוונה לעבור עבירה או לעשות עוולה".

בתי המשפט

א 001660/03

בית משפט השלום חיפה

תאריך: 07/11/2006

בפני: כב' השופט א. אליקים

29. בראש ובראשונה יש לבחון מה היה "מצבם של המקרקעין" או מה הוכח לגבי מצבם העובדתי. תמונת השער הוצגה כחלק מנספח א' לתצהיר התובע ת/1, חשוב לראות כי השער מתאר את המצב שלאחר התאונה, דהיינו המוט האופקי המונח על חודי המוטות חובר למקומו רק לאחר פגיעת התובע.

30. השער לכשעצמו הינו שער ברזל המשמש כניסה לעובדים, התובע בסעיף 17 לתצהירו מתאר כי "השער היה נמוך יחסית לגדר שהיתה מסביבו". גובהו כ-2 מ'. על מנת למנוע כניסה מעל השער הותקנו בקצהו העליון מוטות מתכת מחודדים.

31. מעיון בתמונה וגם על פי העדויות ניתן לקבוע המוטות החדים - הדוקרנים, היו דקים בחלקם העליון עד כדי קושי משמעותי להבחין בקיומם.

32. מחנך אחת הכיתות מר עמר תאר את הדוקרן בעדותו כמתואר בעמ' 32: "זה הדוקרן אך הברזל אני מסמן על התמונה. הדוקרן כאשר רואים אותו מהצד לא רואים את השפיץ רואים אותו מחתך אחר. זה נראה כמו משולש ארוך. אני מצייר מתחת לתמונה כיצד נראה הדוקרן מהצד" (התרשים צוייר על גבי התמונות נספח א' הנ"ל).

33. התובע בסעיף 19 לתצהירו ת/1, מציין כי מפאת החשיכה לא הבחין בקצות המתכת המחודדים שהולחמו על השער "כתוספת על מוטות רחבים יותר" ושוכנעתי כי כך הדבר.

34. הצבת שער הכניסה בנסיבות אלו הינה הצבת כלי אימתני ומסוכן שסכנתו אינה ניכרת למתבונן בו במיוחד בשעות החשיכה. בקצהו העליון של השער ברזלים מחודדים דקים וחלקם העליון דק אף יותר, עובדה המקשה זיהויים בתנאי חושך או ממרחק והמחזיק בשטחו כלי מסוכן שכזה מפר לכאורה את חובת הזהירות כלפי מי שעלול להפגע ממנו.

בתי המשפט

א 001660/03

בית משפט השלום חיפה

תאריך: 07/11/2006

בפני: כב' השופט א. אליקים

35. כמובן ששער נועד לשם כניסה דרכו ולא לטיפוס מעליו, אך בהתחשב באטרקטיביות המיוחדת של המקום- הלונה גל, המכונה בלוגו של הנתבע מס' 1 "עולם המים והנופש" ובהתחשב בקהל יעד של מבקרים צעירים מגילאים שונים המתפתים לעיתים לעשות קיצורי דרך (ר' עדות מר רקאנטי בעמ' 76), הרי שהמחזיק בכלי מסוכן שכזה חייב לדאוג בו זמנית לאמצעי אזהרה ואבטחה כדי למנוע פגיעת מי מהציבור מחודם של אותם דוקרנים, הלונה גל לא עשה כן.

36. עדויות המצהירים מטעמו של הלונה היו עדויות מגמתיות ולא משכנעות. הם לא ראו את מה שצריך לראות מצד אחד והעידו לגבי מראות שלא נראו מכלי ראשון מצד שני. מר יורם אדרי לא נכח בזמן האירוע ולכן לא יכול להעיד מכלי ראשון וגם הסבריו באשר לסיבה להלחמת מוט אופקי מעל קצות הדוקרנים לאחר התאונה לא נשמעה אמינה בעיני, (דבריו גם נסתרו לאחר מכן ע"י מר רקאנטי). מר רקאנטי לא שכנע מעצם העובדה כי ארוע משמעותי של כניסת תלמידים בקפיצה מעל השער שקדמה לכניסת התובע נעלמה מעיניו באופן תמוה למרות שנתמכה בעדויות התלמידים והמורה.

37. ניתוח העדויות מראה כי גם ההגנה בפני מסיגי גבול הקבועה בפקודת הניזקין לא עומדת ללונה גל במקרה זה.

38. כב' הש' בייסקי התייחס לנושא אחריותו של קטין מסיג גבול כבר בע"א 8/79 שמואל גולדשמיט נ' דן ארזי פ"ד לה(3), 399 בעמ' 404-405 "אמצעי הזהירות שיש לנקוט משתנים, כמובן, בהתאם לנסיבות, ועומדים ביחס ישיר לסיכון שנוצר, ובמיוחד כאשר המדובר הוא בילדים, שלגביהם ייתכן שאזהרה בלבד לא תספיק. הדגשנו את הזהירות המוגברת הנדרשת כלפי ילדים, ואולם אף שהפסיקה פיתחה מגמה ברורה להעניק יחס מיוחד לילדים מסיגי גבול ולצמצם את תחום החסינות של מחזיק במקרקעין לגביהם, עדיין נדרשו תנאים לחיובו של המחזיק בנזקי הילד שניזוק, היינו: (1) העצם המזיק הוא בעל תכונות מפתות, שאין הילד יכול לעמוד בפניהן; (2) מפאת גילו אין הילד מסוגל לתפוס את הסכנה שבדבר; (3) המחזיק, או שאינו מזהיר כלל, או שהוא יודע, כי על אף אזהרותיו הילדים אינם כובשים את יצרם, אלא נמשכים אל מקום הסכנה (ע"א 146/64, בעמ' 223; ע"א 442/70). וגם בהתקיים כל

בתי המשפט

א 001660/03

בית משפט השלום חיפה

תאריך: 07/11/2006

בפני: כב' השופט א. אליקים

אלה יש והמחזיק רשאי לצפות, כי הילד ילווה על-ידי הוריו או על-ידי מבוגר אחר - ואז יפחתו אמצעי הזהירות הנדרשים ממנו (ע"פ 70/59).

39. התובע היה אמנם מסיג גבול, אך נוכחותו והסגת הגבול היתה ניתנת לצפייה וחובה היה לצפותה וצודקת ב"כ התובע כנטען בסעיף 14 לסיכומיה כי במקרה כזה יש להעמיד את ערך קדושת החיים כערך עליון ביחס לקדושת המקרקעין.

40. תיאורו של התובע בתצהירו ובעדותו שכנעו אותי כי התובע נהג בתום לב מבחינה סובייקטיבית. הוא הרגיש נפגע ונעלב שלא מאפשרים לו להשתתף במסיבת הסיום ואפילו הצעתו לשלם למחרת היום באמצעות אחותו נדחתה בצורה פוגעת מבחינתו. בנסיבות אלו ראה התובע את חלק מחבריו מקפצים מעל שער תמים למראה אשר בשעות החשיכה לא נראה מסוכן כלל וכלל וגם המכשול -שער נמוך ביחס לגדר כולה- נראה מכשול קל למעבר. התובע ניסה להכנס למקום לא לשם ביצוע עבירה אלא לשם השתתפות תמימה במסיבה עם חבריו.

41. אחריות הלונה גל צריכה להבחן לפי מבחן האדם הסביר תוך התחשבות גם בגילו המבוגר של התובע. אין ספק כי אין להטיל על מחזיק במקרקעין אחריות של מבטח, אך גם אין הצדקה להקיף מקום ארוע בעל תכונות מפתות בכידונים מחודדים, החורגים ממידתיות סבירה. אזהרה מוארת ובולטת, שומר באיזור השער יכלו למנוע הארוע והראיה לכך כי הלונה גל יכול היה למצוא פתרונות אחרים וטובים יותר היא העובדה כי תוך פחות משבועיים -בשנת 2002- הולחם מוט אופקי בקצה הדוקרנים (כפי שנראה בתמונה נספח לת/1) והלונה גל ממשיך תפקודו המאובטח ללא כל פגע.

42. לאור הנסיבות כפי שתוארו לעיל הנני קובע כי הלונה גל כמחזיק במקרקעין הפר כלפי התובע את חובת הזהירות המושגית והקונקרטיית, לכן אין להקנות ללונה גל פטור מחבות והוא נושא באחריות לפגיעה שנפגע התובע. חלוקת האחריות בין המזיקים והאשם התורם תדון בהמשך. מאחר ואין מחלוקת באשר לכיסוי הביטוחי שניתן ע"י הנתבע מס' 2, הרי שבחבות זו ישאו הנתבעים מס' 1 ו-2 ביחד ולחוד.

בתי המשפט

א 001660/03

בית משפט השלום חיפה

תאריך: 07/11/2006

בפני: כב' השופט א. אליקים

אחריות בית הספר - הנתבע מס' 3

האם מסיבה פרטית?

43. לקראת סוף שנת הלימודים התקיימו שני ארועים, טקס סיום במתנ"ס המקומי ומסיבה בלונה גל. נציגי בית הספר שהעידו מטעמו שבו וחזרו על האמירה כי המסיבה היתה מסיבה פרטית של התלמידים.

44. העובדות כפי שיפורטו להלן מצביעות על מעורבות גדולה מאד של מורי בית הספר במשא ומתן עם נציגי הלונה גל ובגביית הכסף עבור השתתפות במסיבה. כך למשל מנהלת החטיבה העליונה הגב' רותי אשל תארה בסעיף 6 לתצהירה כי הצוות החינוכי התגייס "לצורך סיוע בנהול המו"מ מול נציג חוף גולן, מר מוטי אזולאי, גבייה מרוכזת של כספי עלות המסיבה, ארגון הסעה למקום וכו'", בהמשך התברר כי תחת המונח "וכו'" מסתתרת מעורבות גדולה הרבה יותר של מורי בית הספר. הגב' איריס חכמון מחנכת כיתה יב' 3 תארה בסעיף 4 לתצהירה נ/2 כי "ככל הידוע לי ביה"ס סייע לתלמידים בנהול המו"מ עם נציג חוף גולן". מורי בית הספר גבו הכספים עבור המסיבה, (ר' עדות הגב' איריס חכמון בעמ' 20 ועדות הגב' אשל בעמ' 39). אלא שמורי בית הספר לא סיימו את חלקם בגביית הכסף, כולם הגיעו אישית למקום המסיבה וחלק מהם התייצב בכניסה כשהם בודקים וקובעים מי יכנס לאותה מסיבה או כדברי המחנכת הגב' חכמון כמתואר בעמ' 21 ובעמ' 27:

"ש. את בפועל הגעת למסיבה בלונה גל ואת טוענת שהיית שם כאורחת?

ת. בוודאי. היינו אורחים. הגענו לחניון ההסעות ובדקנו שכל התלמידים ששילמו הגיעו ועלו להסעה כי אחרי הטקס הם מתארגנים וההסעות מחכות להם.

ש. האם הבדיקה הזאת שעשית היא לא של אורח אלא של מי שאחראי על הארגון?

ת. נכון.....

ש. לאחר שהסעות יצאו, והגעתם ללונה גל היה לך תפקיד שם, תפקידך היה לעבור על הרשימות ולמייין את התלמידים ששילמו עבור נציגי הלונה גל שהיו איתכם במקום כדי לבדוק שרק מי ששילם נכנס?

ת. המילה למיין אני לא אוהבת. אנחנו איפשרנו לתלמידים ששילמו להיכנס..

ש. הקפדתם מאוד לציין לילדים שמי שלא שילם לא ייכנס?

ת. נכון.

ש. את אמרת שכולם דיברו עם רותי ולא איתך?

בתי המשפט

א 001660/03

בית משפט השלום חיפה

תאריך: 07/11/2006

בפני: כב' השופט א. אליקים

ת. רותי כמנהלת חטיבה עמדה בשער ואין צורך ששנינו נעמוד. אנחנו עמדנו עם רשימות בצורה מסודרת כמו שצריך.

שוב אדגיש בשער הוצבה מנהלת החטיבה העליונה, לא פחות ולא יותר!

מנהלת החטיבה העליונה הגב' רותי אשל אישרה זאת בעדותה כמתואר בעמ' 43-44:
 "ש. ברור שאדם שמגיע למסיבה צריך לשלם עבור השירותים שהוא מקבל שם ואכן את עמדת בשער ולא איפשרת לאף ילד שלא שילם להיכנס למסיבה?
 ת. אני עמדתי בשער על פי בקשת נציגי הלונה גל לזהות תלמיד עם שם.
 ש. את הקפדת שישלמו?
 ת. כן".

במסגרת תפקידם זה בלמו מורי בית הספר גם את התובע או במילות הגב' חכמון בסעיף 7 לתצהירה נ/2 "מנענו את כניסתו והודענו לו כי הכניסה תתאפשר רק לאחר שישלם עבור הכניסה".

45. בשלב זה ניתן לקבוע כי מדובר במסיבה שנערכה במעורבות מיוחדת של בית הספר. בית הספר היה מעורב במשא ומתן עם בעלי המקום, גבה הכספים מהתלמידים, מנהלת החטיבה העליונה ניצבה בשער הכניסה ללונה גל וקבעה מי ייכנס למסיבה. בשלב זה אף נוצר מגע בינה לבין התובע והוחלפו ביניהם דברים לתוכנם אתייחס בהמשך.

46. לאור האמור לעיל לא מקובלת עלי עמדת נציגי בית הספר הרואים עצמם כמעין אורחים חסרי אחריות. הארוע היה קשור בטבורו לסיום שנת הלימודים, המשתתפים באירוע הם תלמידי בית הספר ומוריו בלבד. עצם העובדה שאינה במחלוקת כי לשם המשא ומתן עם נציגי הלונה גל "סייעו" המורים לתלמידים כבר מצביעה על הצורך בעזרת נציגי בית הספר ובאחריות הנוצרת בעקבות אותה עזרה. בפעילות יומיומית שמנהלים תלמידים בני 17 בזמנם הפנוי אין הם זקוקים לסיוע של מורים (או הורים), כאשר תלמיד בן 17 יוצא לבלות במועדון

בתי המשפט

א 001660/03

בית משפט השלום חיפה

תאריך: 07/11/2006

בפני: כב' השופט א. אליקים

או מסיבה אין הוא נעזר במוריו כדי לנהל מו"מ על המחיר, המקום או התנאים בהם יבלה באותו ערב.

47. לכך אוסיף כי חזקה על נציגי בית הספר המנהלים משא ומתן גם לשם "סיוע" בלבד, כי יבחנו את טיבו של המקום בו אמור להתרחש הארוע ויבדקו בכלל זה כי אין הוא טומן בחובו סכנות לתלמידים. בסעיף 9 לנ/4 תצהיר המנהלת הגב' אשל היא אמנם מתארת כי נציג הלונה גל התחייב "בפני ביה"ס" בנושאי בטיחות ואבטחה.

48. הגעת המורים-בעלי הסמכות כפי שכונו בעמ' 35 ע"י המחנך מר עמר-לפתח הלונה גל לשם קביעת זהות הנכנסים, הביאה עם הסמכות גם את האחריות.

49. המורה חובש את "כובע" המורה גם מחוץ לכותלי בית הספר ובכל מפגש משותף של מורה - תלמיד נשמרת המסגרת המחייבת של "יחסי קירבה" משפטית גם אם אין בסביבה לוח וגיר. זה השלב לעבור לתאור המסגרת הנורמטיבית ככל שמדובר ביחסי מורה תלמיד.

המסגרת הנורמטיבית.

50. רק לאחרונה שב ונדרש בית המשפט העליון לסוגיית האחריות ככל שמדובר ביחסי מורה תלמיד, בפסק דינו המנחה של כב' הש' ריבלין בע"א 10083/04 חגי גודר נ' המועצה האזורית מודיעים תק-על 2005(3), 3397 בעמ' 3400. "בין מורה לתלמיד שוררים יחסים מיוחדים, המקימים חובות וזכויות הדדיות. כך בין כותלי בית הספר, וכך, לעיתים ביתר שאת, גם מחוצה לו - במיוחד לעת יציאה לטיול. מבחינת חובתו של המורה - זה אינו נדרש אך לחנך את תלמידיו, להקנות להם ידע ולהטביע בהם ערכים; יש והוא נדרש גם לשמור על בריאותם של התלמידים ולהגן עליהם מפני סכנות האורבות להם, לא אחת, הן בד' אמותיו של בית הספר הן מעבר לשעריו. בית משפט זה הכיר אפוא לאורך השנים בחובת הזהירות הקיימת בין מורה לתלמידו, והיה מי שאמר, כי חובה זו כמוה כמו חובתו של הורה כלפי ילדו (ע"א 2061/90 מרצלי נ' מדינת ישראל, פ"ד מז(1) 802 והאסמכתאות שם)...בפרשת מרצלי עמד בית המשפט העליון על היסודות המקימים את חובתו של המורה להשגיח על תלמידו ולהגן עליו מפני פגיעה: ראשית, כך אמר שם המשנה לנשיא (אז השופט) מ' חשין, "קטין, באשר הוא

בתי המשפט

א 001660/03

בית משפט השלום חיפה

תאריך: 07/11/2006

בפני: כב' השופט א. אליקים

קטין, לא פיתח אותם מנגנוני-הגנה, מנגנוני-בקרה ומנגנוני שיקול-דעת שבגיר מחזיק בהם, ובדרך הדברים הרגילה ניתן לצפות כי עלול הוא להיפגע בידי גורם חיצוני או להביא נזק על עצמו ועל זולתו, בין במעשה בין במחדל. לכך נוסף תמונות-ילדות מוכרות: שובבות, סקרנות-של-ילד, היענות לפיתויים בלא להעריך סכנות וסיכונים וכיו"ב". ושנית, כך הוסיף, "גופו של הקטין חלש, והדבר חושף אותו ביתר לפגעי העולם הסובב אותו". היקפה של חובת הזהירות, וטיב אמצעי הזהירות בהם יש לנקוט, מושפעים מכלל נסיבות העניין ומן השאלה מהם הסיכונים הצפויים. "אך מובן הוא כי ממדיה והיקפה של חובת פיקוח זו [של מורה על קטין] משתנים בהתאם לנסיבותיו של העניין, ובהתאם לגילו ותכונותיו של מי שנתון לפיקוח. אין דומה חובת הפיקוח אשר את קיומה ניתן לדרוש בתוככי חדר הכיתה לזו אותה יש לקיים בחצר משחקים ואך מובן הוא כי ככל שנדרש מן המורה פיקוח על ציבור גדול יותר, גם קטנה מבחינה אובייקטיבית יכלתו לעקוב אחרי כל תנועה ואירוע" (ע"פ 402/75 אלגביש נ' מדינת ישראל, פ"ד ל(2) 561). "חובת הזהירות הנדרשת ממורה בכיתה אינה זהה בהיקפה לחובה אשר מורה יחוב בה מקום שהתלמידים נמצאים בחצר בית הספר, והחובה תרבה ותלך כאשר התלמידים נמצאים בטיול מחוץ לכותלי בית הספר" (פרשת מרצלי הנ"ל), (ר' לענין זה גם את פסק דינו הממצה של כב' הש' אור בע"א 310/89 אליהו כהן (קטין) נ' לנטוש פ"ד מו (1) 402; דינים עליון, כרך כג, 495).

51. ניתן לסכם האמור לעיל ולקבוע כי קיימת חובת זהירות מושגית בין מורה לבין תלמיד מעצם טיבם של יחסים אלה, ואבהיר כי המפגש באותה מסיבה לא היה מפגש פרטי בין מי התובע ובין מי שבמקרה היא מורתו של התובע. המסגרת היתה קשורה בבית הספר, המסיבה נועדה לסמל ולחגוג את סיום הלימודים והמורים נכחו במקום מבחירתם- כמורים. אין ספק כי מידת הפיקוח הנדרשת ממורים היא פועל יוצא של הנתונים, כגון: גיל הילדים, תנאי השטח, אופי העיסוק והסיכון הנובע ממנו. המורים אינם מלאכים, אין הם צריכים לצפות כל ארוע, אין הם יכולים למנוע כל תאונה או נפילה ואין הם צריכים להיות צמודים לכל תלמיד במהלך הפעילות ובמיוחד כשמדובר בתלמידי כיתה יב'. אלא שלכל מורה מלבד כישוריו ל"הרביץ תורה" בתלמידו טבועה חובה של דאגה לשלומם של התלמידים ומרגע שמתגלה פוטנציאל להתרחשות ארוע מסוכן חובה על המורה לפעול ולנסות למנוע ובנושא זה נכשלו המורות הגב' חכמון והגב' אשל כשלון חרוץ.

בתי המשפט

א 001660/03

בית משפט השלום חיפה

תאריך: 07/11/2006

בפני: כב' השופט א. אליקים

אותות האזהרה שהפכו את המורים לבעלי חובת זהירות ספציפית כלפי התובע
52. אקדים ואבהיר כי הצדדים בחרו לטעון טענות לא מעטות באשר לדרך ארגון המסיבה, קביעת
גובה סכומי ההשתתפות וההתחשבות או אי ההתחשבות במצבו הכלכלי של תלמיד זה או
אחר. אין בכוונתי לבחון בתיק שעילתו נזיקת מהי הדרך הראויה לנהול מסיבה בבית ספר
שחלק מתלמידיו הם חסרי אמצעים. נושא זה חשוב מאד לכשעצמו, ליבוננו ייעשה במסגרות
אחרות.

53. חובת הזהירות המושגית המרחפת כעננה מעל כל מפגש מורה תלמיד, הפכה לחובת זהירות
ספציפית ברגע שהסתבר למורים-עוד לפני ארוע התאונה- כי התלמידים נמצאים בשטח ובו
מפגע-שער ברזל מסוכן ותלמידים מסוימים קופצים מעליו על מנת להכנס למסיבה וכל זאת
על רקע של עימותים וויכוחים באשר לרצון תלמידים מסוימים להכנס למסיבה ללא תשלום.

54. אישרה זו מפורשות המורה הגב' איריס חכמון כמתואר בעמ' 27-28 :

- ש. לא היתה תוקפנות או התפרעות של התלמידים?
ת. הקבוצה של התובע ניסו להיכנס והם אמרו לנו שאנחנו נראה. אז שעמדתי ליד
רותי היה נציג שאמר לי שיש חברה שמנסים להתגנב מהשער מהגדר. ניגשתי
לשם וביקשתי מהם לרדת. והם התרחקו. אני חזרתי לשער. בדרכי לשער מוטי
אמר שאם זה יקרה שוב הוא יזמין את המשטרה....
ש. אני מקריאה לך מתצהירו של שלומי סויסה כלומר היה מצב שאת ידעת שילדים
נכנסו שלא באישור והתלוו אליך החוצה?
ת. אני זוכרת שהיו שניים שהצליחו להתגנב והוצאו החוצה. בפעם הראשונה הם
טיפסו על הגדר. אני לא זוכרת אם זו הפעם הראשונה שהם טיפסו ואני הורדתי
אותם....
ש. כמה ילדים היו בשלבי טיפוס על השער כאשר הגעת להפסיק את העניין הזה?
ת. אני לא זוכרת האם מדובר בשני אירועים נוספים או אותו אירוע עצמו. אני לא
זוכרת כמה ילדים. כאשר הגעתי לילדים בניסיון לטפס.
ש. כמה ילדים היו שם ומי?

בתי המשפט

א 001660/03

בית משפט השלום חיפה

תאריך: 07/11/2006

בפני: כב' השופט א. אליקים

- ת. באותה סיטואציה. אם מדובר בסיטואציה אחת או בשתיים אני יודעת מי היתה החבורה. משהו בין 5 ל - 6 תלמידים.....
- ש. את עומדת בשער הראשי ואז קורא לך המדריך ואומר לך ללכת לשער האחורי. האם נכון שבכל הסיטואציה שם התובע לא היה מעורב?
- ת. לא בטוחה. **היה ניסיון ראשון של טיפוס**. הרחקתי אותם בפעם הראשונה".

חיזוק לכך הנני מוצא מפיו של התלמיד שלומי סויסה שתצהירו ת/2 הוגש בהסכמה ללא חקירה נגדית!. על פי האמור בתצהיר גם שלומי סויסה לא שילם עבור הכניסה למסיבה וגם הוא טפס על שער העובדים ונכנס ללא תשלום הוא ממשיך ומתאר בסעיף 13 לתצהירו את המתרחש לאחר שחדר למקום: **"מיד כשנכנסנו ראתה אותנו המורה איריס, היא הבינה מיד איך נכנסנו והוציאה אותנו מהשער הראשי. הלכנו מסביב חזרה שוב אל השער האחורי כדי להכנס מחדש"**!.

תמונת המצב שנתגלתה לגבי איריס חכמון ולמעשה גם למנהלת הגב' רותי אשל הייתה שתלמידים מטפסים על שער ברזל שגובהו כ-2 מ' והם קופצים פנימה לשטח הלונה גל, זהו השלב בו אסור היה למורים להסתפק בהערה סתמית ובעזיבת השער הבעיתי ללא השגחה ובוודאי שלא היה טעם להמתין להגעת משטרה (שהוזעקה ולא הגיעה עד לסוף אותו הערב). במקרה זה קמה חובת מניעת הסכנה הצפויה לגופם של התלמידים-בין בדרך של נפילה מגובה ובין בדרך של פגיעה מדוקרני השער, (תמונת השער מראה כי גם בקירות שמסביבו היו נעוצים ברזלים מאיימים דמויי חרב). גם אם סברו הגב' חכמון והגב' אשל כי הן נמצאות במקום כאורחות, מהרגע שנתגלתה הכניסה בדרך של קפיצה מעל השער חובה היה למנוע המשך הקפיצות המסוכנות במקום לאלתר.

אמצעי מניעת הסכנה היו פשוטים ביותר, למרות ההיבט החינוכי יכולות היו המורות להכניס את כל התלמידים ללא תשלום ואח"כ לנקוט בדרכי חינוך ענישה או כל דרך אחרת, יכולות היו להציב שמירה ליד השער הבעייתי, אלא שהן לא עשו דבר ובכך הפרו את חובת הזהירות.

55. למען הסדר אבהיר כי חובת הזהירות הספציפית שהופרה היתה חובת זהירות ספציפית כלפי התובע וזאת בשל היכרות עם התובע כתלמיד שלא בהכרח מכבד הוראות ואיסורים כפי שארע בעת טיול לאילת עד כדי הרחקתו על תנאי (ר' עדות התובע בעמ' 13 ועדות הגב' אשל

בתי המשפט

א 001660/03

בית משפט השלום חיפה

תאריך: 07/11/2006

בפני: כב' השופט א. אליקים

בעמ' 52) ובעיקר בשל שיחה מפורשת שנערכה בין התובע לבין המנהלת הגב' רותי אשל סמוך לפני ארוע התאונה, שיחה אשר היתה בבחינת אור אדום מצידו של התובע.

56. התובע כמתואר בעמ' 9 לפרוטוקול (כמו גם בסעיפים 11-12 לתצהירו ת/1) תאר כך את השיחה במפגש עם המנהלת הגב' אשל בשער הכניסה ללונה גל:
 "ש. אומרים לך שאתה לא יכול להכנס. מה עשית
 ת. פניתי אל רותי ובקשתי ממנה שאני אביא לה את התשלום מחר. שאחותי תשלם לה מחר. ניסיתי לשכנע אותה שתכניס אותה. אמרתי לה שאם לא אצליח להכנס אמצא דרך חלופית".

יודגש כי גם התלמיד מר קובי כמיסה בסעיף 10 לתצהירו מעיד כי שמע את התובע משוחח עם הגב' רותי אשל ומסביר לה כי הוא מבקש להכנס והתשלום יועבר למחרת ע"י אחותו, "אבל היא לא הסכימה, היא אמרה לו שהיה לו מספיק זמן לשלם עכשיו זה מאוחר מדי", התצהיר הוגש בהסכמה ללא חקירה נגדית ותוכנו מחזק את עדות התובע. למעשה כל 5 התלמידים שנכחו במקום וחלקם שמע מפורשות את השיחות שבין התובע לבין הגב' אשל כמפורט בתצהיריהם, הם גם נכחו באולם הדיונים וב"כ הנתבעים בחרו להגיש תצהיריהם בהסכמה וללא חקירה נגדית, וגם עובדה זו מחזקת את טענות התובע.

יצויין כי גם המחנכת הגב' חכמון אישרה שיחה קשה כמתואר בעמ' 21: "אותה קבוצת תלמידים שהתגנבה והגיעה בכוחות עצמה ללונה גל סירבה לשלם. הם עשו את זה בצורה מכוונת, הם אמרו אנחנו נטרפד לכם את המסיבה, אנחנו ניכנס, הם איימו".

אולי כאן המקום להבהיר כי עדותו של התובע עדיפה בעיניי על עדותה של מנהלת החטיבה הגב רות אשל, אשר בעדותה ניכרו רגשות שליליים כנגד התובע בלי קשר לארוע זה או אחר. מעדותה הסתבר כי יש לה משקעים תמוהים כנגד תלמידים מסוימים, משקעים שאינם מתיישבים עם המקצועיות שיש לצפות מאשת חינוך. נושא "המחנאות" עלה כבר בסעיף 24 לתצהירה של הגב' אשל נ/4 ור' גם עדותה בעמ' 47: "...כיוון שזו היתה חבורה שבכל הזדמנות חגיגית אמרה שהיא לא תשלם, וכי נראה שהם יכנסו ונראה לנו. היה ברור לנו שהם ירצו להיכנס ולהעמיד את המקום בפני עובדה מוגמרת להיכנס ללא תשלום. זה היה הבעת

בתי המשפט

א 001660/03

בית משפט השלום חיפה

תאריך: 07/11/2006

בפני: כב' השופט א. אליקים

רצון לשבור כללים ומוסכמות ונורמות והשמטות מחובות". גם אם התאור נכון, הפתרון החנוכי אינו בהפקרת אותה "חבורה" לסכנות וצר לי כי הרושם שהתקבל מעדותה הנוקשה של מנהלת החטיבה כי היא רואה בתובע כמי שנמצא מצד אחר של המתרס, נסיון גישור מצידו של התובע על אותו "מתרס" נגמר בסופו של יום באסון.

57. במאמר מוסגר אציין כי יש הבוחנים את תורת הנזיקין בעיניים של כלכלן המודד את תוחלת הנזק וכדברי כב' הש' ריבלין המתאר תורה זו בע"א 10064/02 מגדל חברה לביטוח בע"מ נ' רים אבו חנא תק-על (3)2005, 3932 "הנחת הניתוח הכלכלי היא כי המשפט שואף להרתעה אופטימלית, וכי מזיק רציונאלי ינקוט באמצעי זהירות ככל שעלותם נמוכה מתוחלת הנזק", ביטוי ניתן למצוא כבר בפסק דינו של כב' הנשיא ברק (כתוארו אז) בע"א 6296/00 קיבוץ מלכיה נ' מדינת ישראל פ"ד (נט1), 16 בעמ' 19-20: "מהם השיקולים הרלבנטיים לבחינת סבירות התנהגות המזיק? האינטרסים והערכים הנלקחים בחשבון הם אלה של המזיק, הניזוק והחברה בכללותה (ראו: ע"א 3124/90 סבג נ' אמסלם, פ"ד מט(1) 102, 109-107 (להלן: סבג); ע"א 4025/91 צבי נ' קרול, פ"ד (נ3) 784, 790; J. Fleming, The Law of Torts (9th ed., 1998) 127. ביחס למזיק, יש לבחון את גודל ההוצאות הכרוכות במניעת נזקו של הניזוק... ביחס לניזוק, נבחנת חומרת הפגיעה ברכושו והסתברותה. ככל שתוחלת הנזק לניזוק גבוהה, כך גם תוחמר חובתו של המזיק לנקוט באמצעי זהירות למניעת הסיכון. לצד שיקולים אלה, עומדים אינטרסים וערכים הנוגעים לחברה".

58. אילו היינו מודדים את התנהגות המורים במבטו של כלכלן, במקרה זה היתה מתגלה תמונה עגומה של מאבק על כרטיס כניסה בשווי של 100 ש"ח גם במחיר סיכון חיים של תלמידים כשעלות מניעת הנזק הינה אפסית הצבת שומר (אפילו תלמיד) שימנע כניסה דרך השער המאיים. אמנם ב"כ הנתבע מס' 3 טרחה להדגיש את הצד החינוכי, אלא שעל המורים למצוא את שביל הזהב ובו חינוך- גם של תלמידים סוררים, אך מבלי שתנזק שיערה משערות ראשם.

59. לאור האמור לעיל הנני קובע כי בית הספר הפר את חובת הזהירות הספציפית כלפי התובע בכך ששלוחותיו הגבי' איריס חכמון והגבי' רות אשל עצמו עיניהן אל מול הסכנה בקפיצת

בתי המשפט

א 001660/03

בית משפט השלום חיפה

תאריך: 07/11/2006

בפני: כב' השופט א. אליקים

תלמידים מעל שער ברזל מסוכן וגם שראו את התופעה לפני פגיעת התובע- לא נקטו באמצעים הראויים למניעתה ולכן בית הספר הנתבע מס' 3 אחראי לפגיעה שנפגע התובע.

אחריות משרד החינוך-הנתבע מס' 4

60. התובע בראיותיו לא הוכיח אחריות ישירה למשרד החינוך ובמקרה שכזה ניתן להטיל עליו אחריות רק מכח מעשה או מחדל של מי מעובדיו. במאמר מוסגר אציין כי לאחר שמיעת הראיות נעתרתי לבקשת ב"כ התובע להסתמך על חוזרי המנכ"ל של משרד החינוך (בש"א 6816/06) ואכן בסעיף 3.12.11 של החוזר הרלוונטי נאסרה פעילות לילה בפארק מים במסגרת מסיבת סיום. אלא שגם אם אייחס משקל כלשהו לאותו חוזר, לא הוכחה ידיעת משרד החינוך באשר למסיבה הספציפית ובהעדר ידיעה אין חבות במקרה זה וחשוב לזכור כי הסיבה לפגיעת התובע לא היתה פארק המים, מתקני המים או פעילות מהסוג שהחוזר בה למנוע. שער הברזל אינו קשור לפעילות במים או למסיבת לילה ולכן החוזר או אי הפעולה על פיו אינם רלוונטיים.

61. משרד החינוך היה המעסיק של מחנך הכיתה של התובע מר נחשון בן דוד. מר בן דוד היה בעדותו כמו גם במהלך האירועים מנותק מכל המתרחש הוא לא השפיע על המתרחש לפני המסיבה ובמהלך האירוע. גם המידע שמסר-בתום לב לעניין גביית הכסף-ר' סעיף 11 לתצהירו נ/5, מידע הסותר את הממצאים שנשמעו מפי כל יתר העדים מראה עד כמה הוא לא היה מעורב בנושא המסיבה בלונה גל. איני סבור כי הוא אישית הפר חובת זהירות כלשהי הקשורה באירוע התאונה ומכאן שגם מעבידו משרד החינוך פטור מחבות.

62. מעדותה של המפקחת הגב' נורית שלף ניתן ללמוד כי מר יוסף עמר הועסק כמורה גם ע"י משרד החינוך וכי הגב' אשל קבלה שכר עבור עבודתה כמורה ממשרד החינוך, אך לאור תאור האמור לעיל ולאור העדויות גם למר עמר (כמו גם לתפקודה של הגב' אשל כמורה) לא היתה תרומה כלשהי למהלך האירועים ולכן יש לראות את משרד החינוך כפטור מכל אחריות ודין התביעה כנגדו להדחות.

בתי המשפט

א 001660/03

בית משפט השלום חיפה

תאריך: 07/11/2006

בפני: כב' השופט א. אליקים

אשם תורם

63. התאונה ארעה כ-3 חודשים לפני הגעת התובע לגיל 18. התובע עשה מעשה שלא ייעשה, הוא ניסה להכנס ללא תשלום למסיבה תוך קפיצה מעל שער ברזל. גם אם לא ראה התובע בחושך את הדוקרנים המסוכנים שבקצהו העליון של השער, היה עליו להמנע מלפעול כפי שפעל. לכך אוסיף כי כמתואר בעמ' 10 לפרוטוקול התובע עבד במקום במשך חודשים יולי אוגוסט 2001 (טופס 106 צורף לנ/6):

”ש. האם נכון שעבדת בדו גל.

ת. כן. לא זוכר מתי.

ש. באיזה עבודה?

ת. אחראי מתקן בלונה גל.

ש. כמה פעמים בשבוע?

ת. 5 ימים בשבוע וגם הייתי ישן שם. עבדתי בחודש וחצי חודשיים. ...

ש. האם נכון כי בכל יום עבודה נדרשת לעבוד דרך שער העובדים כדי להכנס

ת. כן.

ש. האם נכון כי עברת דרך שער העובדים לפחות פעמיים ביום?

ת. כן.”

64. הרושם שקבלתי הוא כי התובע לא ידע על הסיכון הקיים בקצהו העליון של השער, ר' תאורו בסעיף 18 לתצהירו של התובע ת/1 "אני באופן אישי הכרתי את המקום. ידעתי כי אין אזעקה או שומר במקום וניתן בקלות יחסית לעבור את השער", אך לא הוכחה ידיעה מעבר לכך.

65. על פי מבחן הקטין הסביר- קטין בגיל הקרוב לגיל 18 ולאור נסיבות האירוע הנני מעריך את אשמו התורם של התובע ב-35%.

בתי המשפט

א 001660/03

בית משפט השלום חיפה

תאריך: 07/11/2006

בפני: כב' השופט א. אליקים

סיכום נושא האחריות

66. לאור כל האמור לעיל הנני סבור כי יש לראות את הלונה גל ואת בית הספר כמזיקים במשותף בחלקים שווים, התובע תרם באשמו לנזק בשיעור של 35% וחלק זה ינוכה מסכום הפיצוי שייפסק לזכותו.

הנכות הרפואית

67. בהסכמת הצדדים מונה פרופ' גרשון וולפין כמומחה מטעם בית המשפט. פרופ' וולפין בדק את התובע ביום 12.1.05 - יותר משנתיים וחצי לאחר הארוע. בבדיקות שערך דר' וולפין לתובע כמתואר בעמ' 2 לחוות הדעת במ/1 נמצאו מימצאים תקינים כפי שתואר על ידו: הצלקת "החלימה היטב", "לא נמצא עיוות בצורת שורש היד", נמצא היקף שווה לשני הידיים, "קיים טווח תנועות מלא ושווה בשני הצדדים", ללא דלדול שרירים וגם בדיקה נוירולוגית של הידיים נמצאה תקינה.

68. למרות זאת קבע המומחה כי לתובע נכות של 10% בהסתמך בהתאמה על סעיף 75(1)(ב) לתקנות המל"ל הדן בצלקות מכאיבות או מכוערות וזאת בשל לכידת סעיף תחושת רדיאלי ע"י הצלקת בשורש היד השמאלית. בתשובה לשאלות ההבהרה - במ/2 הבהיר המומחה כי "לא נמצאה פגיעה ביכולת הפעולה של היד".

69. חוות דעתו של המומחה הוגשה בהסכמה וללא חקירה נגדית ולכן הנני קובע כי נכותו הרפואית של התובע עומדת בשיעור של 10% לצמיתות.

הנכות התפקודית והפסדי שכר לעתיד

70. מתיאוריו של פרופ' וולפין ומהעדר תאור כלשהו בתצהיר או בעדות מצידו של התובע בדבר מגבלות תפקודיות, הנני סבור כי לתובע נכות תפקודית מינימלית עד כדי אפסית. המסקנות שמבקשת ב"כ התובע להסיק מהפרופיל הצבאי של התובע או מדחיית שירותו, אינן מסקנות הכרחיות ואין בהן להעיד על מגבלה תפקודית בהכרח.

בתי המשפט

א 001660/03

בית משפט השלום חיפה

תאריך: 07/11/2006

בפני: כב' השופט א. אליקים

71. בהתחשב כי לתובע פגיעה בסעיף תחושתי בידו ובהתחשב בגודלה ובצורתה של הצלקת הנני מעריך הפסדי התובע לעתיד באופן גלובלי בסכום של 35,000 ש"ח.

כאב וסבל

72. לתובע נגרם נזק משמעותי בגין אב נזק זה. במשך שעה וחצי מצא עצמו התובע תלוי באויר שמוט ברזל נעוץ לרוחב זרועו. מיותר לציין כי גם לאחר ניסור המוט לא באה המנוחה והנחלה שכן אז הובהל התובע לבית החולים עם המוט בתוך זרועו על מנת לשולפו בניחות. התובע תאר את החוויה הקשה בסעיפים 20-37 לתצהירו ת/1, תאור קשה ומזעזע. התובע אושפז עד ליום 21.5.02, בתאריך 20.5.02 אף עבר ניתוח בהרדמה כללית, (נספח ג' לת/1). ביטוי לכאבים הנמשכים ולטפולים שעבר התובע ניתן למצוא במסמכי נספח ג' לתצהירו, ר' למשל מכתבו של דר' שטרן מיום 28.7.02.

73. התיאורים הקשים נשמעו גם מפי עדי הנתבעים, ר' למשל עדות המחנכת הגב' חכמון בעמ' 28

" ש. הסיטואציה של התובע תלויה על הגדר זכורה לך כאירוע טראומתי?

ת. אני הבנתי מה קורה שם. באופן אישי לא התקרבתי מאחר וגם מבחינה נפשית לא יכולתי. אני חייבת לציין שגם באותו מעמד וגם לאחר מכן אני חושבת שרותי עמדה שם והחזיקה אותו, דיברה איתו, שוחחה איתו, באותו פרק זמן שזה היה לא היו לי את הכוחות האלו ולא התקרבתי".

הגב' רותי אשל תארה בעדותה בעמ' 50 :

" ש. האם את זוכרת שכל האירוע נמשך כשעה וחצי כולל ניסיונות של מכבי אש

לחתוך את הברזל?

ת. זוכרת.

ש. כל תזוזה של היד בתוך המוט גרם לו לסבל אדיר?

ת. כן.

ש. היו תלמידים אחרים שרשמו בתצהיריהם כי מרוב סבל הוא צרח?

ת. המעמד היה מאוד קשה ואו סבל. ייתכן והוא בעט מכאבים, הוא כאב כולו. ...

ש. האם זכור לך שילדה איבדה הכרה כתוצאה מכך?

ת. זכור לי".

בתי המשפט

א 001660/03

בית משפט השלום חיפה

תאריך: 07/11/2006

בפני: כב' השופט א. אליקים

- המחנך מר עמר תאר זאת בעמ' 33
- ש. " החיתוך היה בשני שלבים?
- ת. כן, בהתחלה החיתוך לא הלך ואז הביאו דיסק והיו גיצים ואנו שפכנו מים על הברזל כדי למנוע התחממות המוט שהיה בידו.
- ש. כי זה היה שורף אותו מבפנים?
- ת. כנראה....
- ש. היתה חשיבות למנוע תזוזה, כל תזוזה גרמה לכאב חד אצלו?
- ת. אני שמעתי שהוא צורח.
- ש. שמעת אותו בוכה או בועט בשער מרוב כאב?
- ת. אני שמעתי אותו בוכה לא שמעתי אותו בועט מרוב כאב אבל ברור שכאב".

וכן הנני מפנה לתצהירו של מר סויסה ת/2, וסעיף 9 לת/4.

בהתחשב בסבל שסבל התובע ובשיעור נכותו הרפואית של התובע הנני מעריך את הפיצוי בגין כאב וסבל בשיעור של 140,000 ש"ח.

הפסדי שכר עבר

74. התובע הציג אישורי מחלה עד ליום 30.11.02, מעדותו של התובע התרשמתי כי בשל מצוקתה הכלכלית של משפחתו הוא עבד מדי פעם בעבודות מזדמנות, ר' סעיפים 62-63 לתצהירו ת/1 גם דחיית השירות הצבאי יצרה "חלון זמן" שאפשר לו לעבוד בחלק מהתקופה למחייתו, (ר' מכתב לשכת הגיוס צורף כנספח לת/1). מצד שני אזכיר כי למרות הפגיעה הקשה בתחילת הדרך לא היתה כל מניעה כי בחלוף מספר קטן של חודשים התובע יוכל להתפרנס כפי יכולתו- בלי קשר לפגיעה שנפגע.

75. בהתחשב בגילו של התובע ובתקופה של 6 חודשים מגבלות תפקוד הנני מעמיד הפיצוי בגין מרכיב זה על סכום גלובלי של 12,000 ש"ח.

בתי המשפט

א 001660/03

בית משפט השלום חיפה

תאריך: 07/11/2006

בפני: כב' השופט א. אליקים

עזרת צד ג' והוצאות שונות

76. התובע לא הציג קבלות בדבר הוצאותיו ולכן אינו זכאי לפיצוי כלשהו בנושא זה. התובע לא הביא ראיות ואפילו לא העיד בדבר עזרת צד ג' לה נזקק, אך בהתחשב בפגיעה הקשה וב-6 ימי האשפוז אעמיד הפיצוי בגין עזרת צד ג' בעבר על 2,500 ש"ח.

77. למען הסדר אבהיר כי לפי מצבו של התובע כיום אין כל מקום לפסוק לו פיצוי בגין עזרת צד ג' או הוצאות לעתיד.

סיכום

78. לאור האמור לעיל לתובע נגרמו הנזקים הבאים:

בגין כאב וסבל-	140,000 ש"ח.
בגין הפסדי שכר לעתיד-	35,000 ש"ח.
בגין הפסדי שכר לעבר-	12,000 ש"ח.
בגין עזרת צד ג' עבר-	2,500 ש"ח
סה"כ:	189,500 ש"ח.

סה"כ לאחר ניכוי אשם תורם: 123,175 ש"ח.

79. לאור האמור לעיל הנני קובע כי הנתבעים מס' 1, 2 ו-3 ישלמו ביחד ולחוד לתובע את הסכום של 123,175 ש"ח תוך 30 יום מהיום ולאחר מכן ישא הסכום הפרשי הצמדה וריבית כחוק. בחלוקה הפנימית ביניהם ישאו הנתבעים 1-2 במחצית הסכום והנתבע מס' 3 במחצית השנייה.

80. לסכום הנ"ל יתווסף שכר טרחת עו"ד בשיעור של 20% בתוספת מע"מ.

81. הנתבעים 1-3 ישיבו לתובע את האגרה בסך 587 ש"ח ששולמה על ידו ואת הסכומים ששילם למומחה מטעמו (1,500 ש"ח) ולמומחה בית המשפט (1,350 ש"ח) בהתאם לקבלות שצורפו לסיכומי התובע. לסכומים אלו יתווספו הפרשי הצמדה וריבית מיום התשלום ועד ליום ההשבה בפועל וגם לגביהם תחול החלוקה ביו הנתבעים כאמור לעיל.

בתי המשפט

א 001660/03

בית משפט השלום חיפה

תאריך: 07/11/2006

בפני: כב' השופט א. אליקים

82. התביעה כנגד הנתבע מס' 4 תדחה. לא מצאתי לנכון לפסוק שכר טרחה עו"ד לזכות הנתבע מס' 4 משום שייצוגו במשפט היה ביחד עם נתבעים מס' 1 ו-2 שנמצאו חבים בדין.

ניתן היום ט"ז בחשוון, תשס"ז (7 בנובמבר 2006)

המזכירות תמציא העתקים לב"כ הצדדים.

ערעור תוך 45 יום לבית המשפט המחוזי.

אליקים אברהם, שופט